

Til: Klima- og miljøminister Ola Elvestuen og den norske regjeringsdelegasjonen til SB48-2 i Bangkok

Oslo, 28. august 2018

Brev fra Forum for utvikling og miljø om klimaforhandlingene i Bangkok 4.-9. september

Kjære klima- og miljøminister Ola Elvestuen,

Forum for utvikling og miljø (ForUM), som representant for et nettverk av over 50 organisasjoner, setter pris på Norges innsats for å ferdigstille regelverket for Parisavtalen, samt for mer ambisiøse nasjonale klimamål gjennom forberedelser til en konstruktiv Talanoa-dialog. Vi er også takknemlige for at ForUM får delta med en representant i den norske delegasjonen. [Innspillet](#) ForUM leverte til forhandlingene på SB48-møtet i Bonn i april-mai 2018 gjelder fortsatt. Med dette brevet vil vi imidlertid gjerne presisere noen områder vi mener er viktige for utviklingen på SB48-2 i Bangkok 4.-9. september.

Det ekstra møtet i Bangkok skjer fordi forhandlingene om regelverket har stagnert. Det som kreves nå er at noen tør å komme opp fra skyttergravene og rekke ut en hånd for å komme videre. Vi mener at Norge bør og kan ta den rollen.

Vi ser tilløp til at flere aktører forsøker å endre det man ble enig om i både i Paris og tidligere, som vil kunne undergrave mange viktige prosesser. For det første har USA trukket seg og man hører murring om det samme i Australia. For det andre er rike land langt fra å oppfylle løftene om utslippskutt innen 2020, som del av Kyotoprotokollens andre periode. For det tredje er det blant både utviklingsland og industriland for få som har ratifisert den andre perioden. Rike land har dessuten lovet 0,7 % av sin BNI i bistand, og 100 milliarder dollar per år innen 2020 til finansiering av klimatiltak i utviklingsland, mens de fleste land gir rundt 0,3 % i bistand, og tar sin klimafinansiering fra den lille potten. Her ligger Norge bedre an enn de fleste, men også det norske klimafinansieringsbidraget må oppskaleres kraftig og ikke tas fra andre utviklingsformål. I forhandlingene om regelverket har rike land heller ikke godtatt et rammeverk for forutsigbar finansiering som avtalt i Parisavtalens artikkel 9.5.

Samtidig krever mellominntektslandene i forhandlingsgruppa Like-Minded Group en todeling mellom rike land og utviklingsland i regelverket for utslippskutt. Dette er ikke hva man ble enige om i Parisavtalen der alle land skal bidra med høyeste mulige ambisjon i forhold til sin kapasitet, for at vi sammen skal nå det globale målet. Fleksibilitet er nødvendig, men en todeling gjenspeiler ikke dagens virkelighet, og er ikke hensiktsmessig for å nå avtalens mål. Det finnes land med svært lave utslipp og lav kapasitet som kan fortjene enklere regler. Land med store utslipp og stor kapasitet bør erkjenne det og tørre å ta diskusjonen om mellominntektslandenes rolle og ansvar.

Dette og andre faktorer skaper en farlig situasjon med tanke på de viktige prosessene som foregår, som noen må være beredt på å løse opp i. Etter rekordåret for klimakatastrofer 2017 er mange utviklingsland blitt desperate. Nøkkelen for å komme videre er å skape tillit til at de vil få tilgang til finansiering av tiltak både for utslippskutt, tilpasning og tap og skade, slik at de kan planlegge og forplikte seg til tiltak.

Her er fire ting den norske delegasjonen bør fremme i Bangkok, for å skape tillit som vil gi framdrift i forhandlingene om et godt regelverk og økte ambisjoner:

Konkretisere Parisavtalens artikkel 9.5 om forutsigbar klimafinansiering

Ifølge artikkel 9.5 skal rike land gi informasjon om klimafinansiering to år i forveien. Det finnes i dag ingen regelmessig global sammenstilling over hvilken klimafinansiering som kommer til å være tilgjengelig. Dette er imidlertid mange land avhengig av for å kunne planlegge sine nasjonale bidrag og tiltak. På COP23 i fjor hevdet mange land, inkludert Norge, at det er umulig å gi slik informasjon, til tross for at de har signert Parisavtalen som inneholder artikkelen. I Bonn gikk Norge bort fra å hevde dette, men har heller ikke gitt noen forslag til hvordan informasjonen skal gis for å sikre at den blir forutsigbar, regelmessig og sammenlignbar. En måte er egne kolonner for dette i rapporteringen av klimafinansiering til UNFCCC annethvert år. Informasjonen ville også være viktig for den globale vareopptelling som skal evaluere måloppnåelsen for Parisavtalen hvert femte år.

Krafttak for rapportering av den faktiske støtten i klimafinansiering

I dag teller mange land markedslån som klimafinansiering, til tross for at disse på lengre sikt innebærer en større pengestrøm fra mottakerlandet til giverlandet enn omvendt. [En rapport fra Oxfam \(2018\)](#) viser at så lite som en tredjedel av den globale klimafinansieringen i 2016 var støtteinnsats ("grant"). Mens private investeringer i klimatiltak er enormt viktige for å finansiere omstilling, er det ikke alle nødvendige tiltak som vil være lønnsomme på kort sikt eller i det hele tatt. De kan likevel være svært viktige. Dessuten er det avgjørende å vite hva som kommer som støtte, spesielt for tilpasning, som er særlig underfinansiert, og som det er vanskelig å finne private investeringer til.

Prinsippet bak klimafinansiering er dessuten at rike land som har forårsaket klimaendringene gjennom sine utslipp og eksport av fossile brennstoff skal finansiere tiltak for å hjelpe dem som er hardest rammet og har minst kapasitet. Som Ugandas forhandlere sa i Bonn: «Vi forhandlet ikke om klimafinansiering med selskaper, men ble enige med stater». Klimafinansiering er ikke noe rike land kan velge å investere i dersom det er lønnsomt, men en plikt de har. Norge rapporterer kun tilskuddsdelen i sin klimafinansiering, og OECD-DAC har nylig vedtatt at netto-støtte-verdien skal rapporteres for bistand. Til tross for dette har Norge så langt ikke tatt til orde i forhandlingene for at tilskuddsdelen/netto-støtte-verdien skal rapporteres adskilt. Derfor gleder det oss at klima- og miljøministeren svarte Arbeiderpartiet [i et skriftlig spørsmål om dette 27. juni](#) at «økt åpenhet og transparens om hva som utgjør tilskudd/gaver vil likevel kunne være et viktig element i veiledningen.» Vi forventer at dette blir godt synlig fra Norges side i forhandlingene i Bangkok. Det er på høy tid med et krafttak for dette i regelverket for rapportering.

Rapportere klimafinansiering til tap og skade

Parisavtalen har en egen artikkel om tap og skade, og artikkel 8.3 inkluderer støtte til å håndtere tap og skade. I forhandlingene om regelverket for rapportering har likevel rike land som Norge sagt nei til å rapportere finansiering til tap og skade. Dette sender et signal om at man ikke tar forpliktelsene i artikkel 8.3 på alvor. Det er ikke uten grunn at finansiering av tap og skade er blant de vanskeligste temaene i forhandlingene om regelverket, hvor rike og fattige land står mest steilt mot hverandre.

Verktøyet for å arbeide videre med tap og skade er den såkalte WIM-komiteen, som sommeren 2019 skal presentere en teknisk rapport. WIM har et klart mandat til å arbeide med klimafinansiering, og bør få i oppgave å finne mulige definisjoner av klimafinansiering til tap og skade og å se på behovet for erstatning. Behovet forventes å være større enn muligheten for å mobilisere klimabistand. Derfor er det på tide å konkretisere en global *klimaskadedeskatt*, som bør pålegges produsenter av fossile brensler, i tråd med forurenser betaler-prinsippet.

Fra Talanoa-dialog om økte ambisjoner til handling

I Bonn ble første delen av den såkalte Talanoa-dialogen avholdt, som del av arbeidet med å øke nasjonale ambisjoner. Talanoa er et ord for dialog fra Fiji, der man deler erfaringer som skaper tillit og bygger løsninger. Spørsmålene som veileder dialogen gjennom 2018 er *hvor vi er, hvor vi bør være, og hva vi kan gjøre for å komme oss dit*.

Det var mange positive tilbakemeldinger fra gruppene der dialogen ble holdt. Mange mente den dannet en positiv og kreativ atmosfære, og utviklingsland opplevde at de endelig ble lyttet til. Samtidig hørtes en viss kritikk om at det ikke handlet nok om å øke ambisjonene, og at hensikten ikke var tydelig. Det store spørsmålet nå er hvordan dialogen skal tas videre inn i en politisk fase som fører til konkret handling i form av økte ambisjoner og faktiske klimatiltak. Det globale sivilsamfunnet mener at vi trenger et vedtak på COP24 som understreker at de nasjonale bidragene må styrkes. Om dette ikke er mulig, må progressive land gå sammen om en erklæring om dette. Det vil også bli viktig å anerkjenne budskapet i IPCCs rapport om 1,5°C som kommer i oktober. At flest mulig land allerede i 2018 annonserer at de vil styrke sitt mål vil også ha en viktig signaleffekt.

Her har Norge mulighet å lede an. Norge har tidligere inntatt rollen som brobygger, og gått foran andre rike land i internasjonale forhandlinger, noe som har gitt oss en viktig rolle i å ta forhandlingene videre. Nå må Norge, som har stor kapasitet og nyter tillit hos mange, igjen innta denne rollen.

Arbeidet med regelverket for Parisavtalen er kraftig forsinket. Det kan være nødvendig for oss alle å minne oss på at regelverket er mye mer enn ord på papir, men noe som vil ha konsekvenser for virkelige mennesker i lang tid. Sommeren 2018 har vært preget av tørke, skogbranner, uvær, og flom. Et regelverk som sikrer at Parisavtalen blir den ambisjonsmekanismen vi trenger at den er, med stadig mer ambisiøse mål over tid, er nødvendig for å bekjempe framtidens naturkatastrofer, og sikre menneskeliv, livsgrunnlag, og den sårbare naturen som vi alle er avhengige av.

Med vennlig hilsen

Borghild Tønnessen-Krokan (Sign.)

Daglig leder

ForUM for utvikling og miljø